

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 87a/2021

privind controlul constituționalității prevederilor articolului 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (în redactarea Legilor nr. 37 din 28 februarie 2020 și nr. 222 din 4 decembrie 2020)

(recalcularea pensiei judecătorilor)

CHIȘINĂU
15 noiembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 20 aprilie 2021,
Examinând preliminar sesizarea menționată,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 15 noiembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. d¹) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. d¹) din Codul jurisdicției constituționale, de către Consiliul Superior al Magistraturii.

2. Consiliul Superior al Magistraturii îi solicită Curții Constituționale să exercite controlul de constituționalitate al articolului II din Legea nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative. Acest articol a abrogat alin. (1) al articolului 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, care stabilea că pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

3. La 11 octombrie 2021, Consiliul Superior al Magistraturii a depus la Curtea Constituțională un supliment prin care și-a concretizat criticile de neconstituționalitate, solicitând totodată controlul constituționalității Legii nr. 222 din 4 decembrie 2020 pentru modificarea articolului 32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului.

4. Având în vedere faptul că Legile contestate de către autorul sesizării fac parte din legi de modificare a unor acte normative, iar dispozițiile de modificare sunt incluse, din data intrării lor în vigoare, în actele de bază, Curtea va opera cu prevederile actului de bază, *i.e.* Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

5. La ședința Curții Constituționale, dna judecător Domnica Manole i-a prezentat Plenului o cerere de abținere de la examinarea cauzei. Analizând motivele invocate în cerere, Curtea Constituțională a decis admiterea ei.

ÎN FAPT

6. Articolul II din Legea nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative a abrogat alin. (1) al articolului 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, care stabilea că pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al

judecătorului în exercițiu. Totodată, prin Legea nr. 37 din 28 februarie 2020, articolul 32 a fost completat cu alineatul (1¹), care are următorul cuprins: „(1¹) Pensiile stabilite conform prezentei legi se indexează în condițiile articolului 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.”

7. La 4 decembrie 2020, Parlamentul a adoptat Legea nr. 222 pentru modificarea articolului 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului. Legea în discuție stabilește, *inter alia*, o creștere treptată a vârstei de pensionare, a vechimii generale în muncă și a vechimii în muncă în funcția de judecător. Aceste amendamente au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 360-371 din 21 decembrie 2020 și au intrat în vigoare la 1 iulie 2021.

A. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 87A/2021

(2) Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii. Judecătorii care au susținut concursul sunt numiți în funcție pentru prima dată pe un termen de 5 ani. După expirarea termenului de 5 ani, judecătorii vor fi numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, stabilit în condițiile legii.

[...].”

9. Prevederile relevante ale Legii cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995 sunt următoarele:

Articolul 32 Asigurarea cu pensie

„[...]

(8) Pensiile stabilite conform prezentei legi se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.

[în redactarea Legii nr. 222 din 4 decembrie 2020, în vigoare din 1 iulie 2021]

10. Prevederile relevante ale Legii privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 sunt următoarele:

Articolul 13 Indexarea pensiilor

„(1) Pensiile se indexează anual la 1 aprilie.

(2) Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

[...].”

[în redactarea Legii nr. 64 din 17 martie 2022, în vigoare din 22 martie 2022]

11. Prevederile relevante ale Legii pentru modificarea unor acte legislative nr. 37 din 28 februarie 2020 sunt următoarele:

„[...]

Art. II. – Articolul 32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 63), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la alineatul (1), textul “Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărirea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.” se exclude;

articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

“(1¹) Pensiile stabilite conform prezentei legi se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.”

[...]

Art. IX. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. II, care va intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2021, și a art.VI, care va intra în vigoare la data de 1 aprilie 2021.

[...]

(3) Pensiile pentru vechime în muncă stabilite până la data de 1 ianuarie 2018 – pentru procurori și până la data de 1 ianuarie 2021 – pentru judecători se vor indexa în condițiile art. 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, fără a fi

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 87A/2021

recalculate ținându-se cont de mărimea salariului lunar al procurorilor și judecătorilor în exercițiu.”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului sunt următoarele:

Articolul 32 Asigurarea cu pensie

„(1) Judecătorul care a atins vârsta prevăzută la alin. (2) și confirmă vechimea în muncă generală și vechimea în muncă în funcția de judecător prevăzute la alin. (3) are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în mărime de 55% din salariul său mediu lunar, care, pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de muncă generală prevăzută la alin. (3), se mărește cu 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul său mediu lunar.

(2) Începând cu 1 iulie 2021, pentru judecători se stabilește vârsta de pensionare de 50 de ani și 6 luni, atât pentru bărbați, cât și pentru femei. În fiecare an ulterior, vârsta de pensionare se majorează conform eșalonării prevăzute în tabelul nr. 1, până la atingerea vârstei de 63 de ani.

Tabelul nr. 1

De la 1 iulie	Vârsta de pensionare pentru judecători
2021	50 ani 6 luni
2022	51 ani
2023	51 ani 6 luni
2024	52 ani
2025	52 ani 6 luni
2026	53 ani
2027	53 ani 6 luni
2028	54 ani
2029	54 ani 6 luni
2030	55 ani
2031	55 ani 6 luni
2032	56 ani
2033	56 ani 6 luni
2034	57 ani
2035	57 ani 6 luni
2036	58 ani
2037	58 ani 6 luni
2038	59 ani
2039	59 ani 6 luni
2040	60 ani
2041	60 ani 6 luni
2042	61 ani
2043	61 ani 6 luni
2044	62 ani
2045	62 ani 6 luni
2046	63 ani

(3) Începând cu 1 iulie 2021, pentru judecători se stabilește vechimea în muncă generală de cel puțin 20 de ani și 6 luni și vechimea în muncă în funcția de judecător

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 87A/2021

de cel puțin 13 ani, necesare pentru obținerea dreptului la pensie. În fiecare an ulterior, vechimea în muncă generală și vechimea în muncă în funcția de judecător se majorează cu 6 luni, până la atingerea vechimii în muncă generale de 34 de ani și a vechimii în muncă în funcția de judecător de 15 ani, conform eșalonării prevăzute în tabelul nr.2.

Tabelul nr.2

De la 1 iulie	Vechimea în munca generală	Vechimea în muncă în funcția de judecător
2021	20 ani 6 luni	13 ani
2022	21 ani	13 ani și 6 luni
2023	21 ani 6 luni	14 ani
2024	22 ani	14 ani și 6 luni
2025	22 ani 6 luni	15 ani
2026	23 ani	
2027	23 ani 6 luni	
2028	24 ani	
2029	24 ani 6 luni	
2030	25 ani	
2031	25 ani 6 luni	
2032	26 ani	
2033	26 ani 6 luni	
2034	27 ani	
2035	27 ani 6 luni	
2036	28 ani	
2037	28 ani 6 luni	
2038	29 ani	
2039	29 ani 6 luni	
2040	30 ani	
2041	30 ani 6 luni	
2042	31 ani	
2043	31 ani 6 luni	
2044	32 ani	
2045	32 ani 6 luni	
2046	33 ani	
2047	33 ani și 6 luni	
2048	34 ani	

(4) Prevederile alin. (1)–(3) se aplică și judecătorilor care au activat în instanțele internaționale, luându-se în calcul salariul mediu lunar al judecătorului Curții Supreme de Justiție.

(5) Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin. (1)–(3) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

(6) În cazul în care judecătorul demisionat este numit în funcția de judecător, plata pensiei se suspendă.

(7) La calcularea pensiei, în vechimea în muncă generală se includ perioadele prevăzute la art. 5 și art. 50 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.

(8) Pensiile stabilite conform prezentei legi se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.”

[Articolul 32 în redactarea Legii nr.222 din 4 decembrie 2020, în vigoare din 1 iulie 2021]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

Cu privire la controlul constituționalității Legii nr. 37 din 28 februarie 2020

13. Consiliul Superior al Magistraturii consideră că articolul II din Legea nr. 37 din 28 februarie 2020 privind modificarea unor acte legislative diminuează protecția recunoscută judecătorilor de Constituție. Autorul sesizării pretinde încălcarea principiului independenței justiției, motivând că acesta protejează dreptul la pensie al judecătorului, care include, *inter alia*, condițiile în care se acordă și se recalculează pensia.

14. Consiliul susține că abrogarea regulilor exercițiului dreptului la recalcularea pensiei are ca efect o mai mare vulnerabilitate a judecătorilor față de riscurile profesiei. În plus, interdicțiile și limitările aferente funcției de judecător, care restrâng în mod substanțial cercul activităților compatibile permise de lege, trebuie să fie compensate cu prestații care să respecte o relație rezonabilă de proporționalitate între gradul de securitate financiară care trebuie asigurat magistratului și interesul public. De vreme ce garanțiile sociale reprezintă compensații ale restricțiilor impuse statutului de judecător, excluderea lor este permisă doar în cazuri excepționale. Totuși, la baza adoptării Legii nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative nu stau asemenea circumstanțe.

15. De asemenea, autorul sesizării a susținut încălcarea procedurilor parlamentare la adoptarea Legii nr. 37 din 28 februarie 2020. În special, autorul a susținut că nu și-a dat avizul la modificările privind condițiile de pensionare a judecătorului adoptate de către Parlament.

16. În acest context, autorul sesizării susține încălcarea articolelor 1 alin. (3), 6, 22, 54, 116 alineatele (1) și (7) din Constituție și 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană.

Cu privire la controlul constituționalității Legii nr. 222 din 4 decembrie 2020

17. Consiliul menționează că principiul independenței justiției îi impune Parlamentului obligația de a stabili condiții preferențiale de ieșire la pensie pentru judecători. Totuși, în pofida acestei obligații, Parlamentul a adoptat Legea nr. 222 din 4 decembrie 2020, care a majorat vârsta de pensionare, vechimea în muncă generală și vechimea în muncă în funcția de judecător. Consiliul susține că acest fapt diminuează protecția securității financiare a judecătorului.

18. Autorul sesizării susține încălcarea articolelor 1 alin. (3), 6, 22, 54, 116 alineatele (1) și (7) din Constituție și 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană.

B. Aprecierea Curții

19. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

20. Potrivit articolelor 25 lit. d¹) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. d¹) din Codul jurisdicției constituționale, Consiliul Superior al Magistraturii posedă prerogativa sesizării Curții Constituționale.

21. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ține de competența Curții Constituționale.

22. Curtea reține că prevederile contestate din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în redactarea Legii nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative, nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

23. Pe de altă parte, Curtea reține că articolul 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în redactarea Legii nr. 222 din 4 decembrie 2020, a constituit anterior obiectul mai multor sesizări, din perspectiva unor critici similare de încălcare a articolelor 1 alin. (3), 6, 22, 54 și 116 alineatele (1) și (7) din Constituție, fiind pronunțate Deciziile de inadmisibilitate nr. 140 din 16 septembrie 2021 și nr. 108 din 6 septembrie 2022. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că verificarea anterioară a constituționalității normelor atacate nu constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al aceluiași prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate (DCC nr.189 din 21 decembrie 2021, § 20).

24. Curtea reține că argumentele formulate în partea în care se solicită controlul de constituționalitate al Legii nr. 222 din 4 decembrie 2020 sunt identice cu cele din sesizările nr. 16a/2021 și nr. 255a/2021, care au fost examinate în Deciziile nr. 140 din 16 septembrie 2021 și nr. 108 din 6 septembrie 2022. Așadar, pentru că nu au intervenit elemente noi care să conducă la reconsiderarea jurisprudenței anterioare în materie, Curtea reține că atât soluția, cât și considerentele din deciziile menționate sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, în acest caz.

25. Cu privire la controlul constituționalității unor prevederi din articolul 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în redactarea Legii nr. 37 din 28 februarie 2020, autorul sesizării a pretins incidența articolelor 1 alin. (3) [*statul de drept*], 6 [*separația și colaborarea puterilor în stat*], 22 [*principiul neretroactivității legii*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți*] și 116 alineatele (1) și (7) [*statutul judecătorilor*] din Constituție.

26. Totodată, autorul a susținut încălcarea articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, care garantează protecția proprietății. Curtea subliniază că controlul de constituționalitate se declanșează doar atunci când este invocată o prevedere constituțională care are legătură cu argumentele prezentate (DCC nr. 188 din 7 decembrie 2021, § 54). În acest sens, având în vedere că dreptul garantat în baza articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană își găsește reglementare la nivel național în baza

articolului 46 din Constituție, Curtea va analiza pretinsa încălcare a acestui articol prin raportare la articolul 46 din Constituție.

27. Referitor la incidența articolului 46 din Constituție, Curtea a precizat în jurisprudența sa că un drept social poate fi protejat în baza articolului 46 din Constituție și, respectiv, a articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul în care dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică (HCC nr. 11 din 26 mai 2022, § 42). De altfel, articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană se aplică numai bunurilor existente ale unei persoane și nu creează un drept de a dobândi proprietate. Astfel, un venit viitor nu poate fi considerat un „bun” decât în cazul în care a fost deja câștigat sau face obiectul unei creanțe certe (*J.B. și alții v. Ungaria* (dec.), 27 noiembrie 2018, § 99).

28. În această cauză, autorul susține că judecătorii au o așteptare legitimă la recalcularea pensiei potrivit articolului 32 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995, așa cum era reglementat acest drept până la adoptarea Legii nr. 37 din 28 februarie 2020, care a exclus dreptul în discuție. Totuși, Curtea subliniază că protecția proprietății prevăzută de articolele 46 din Constituție și 1 din Protocolul adițional nr. 1 la Convenție nu include și protecția unor simple perspective de dobândire a unui „bun”. Astfel, spre exemplu, în jurisprudența sa Curtea Europeană a precizat că nu există nicio ingerință în articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în cazul în care persoana nu îndeplinea sau a încetat să mai îndeplinească condițiile prevăzute în lege pentru recunoașterea oricărei forme de prestații sociale (*Bélané Nagy v. Ungaria* [MC], 13 decembrie 2016, § 86; *Jan Ral v. Polonia* (dec.), 11 decembrie 2018, § 42). Așadar, Curtea reține că, în acest caz, articolul 46 din Constituție nu este incident.

29. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 1 alin. (3) și 6 din Constituție comportă un caracter general și nu pot constitui repere separate, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 22; DCC nr. 23 din 16 februarie 2021, § 21; DCC nr. 140 din 16 septembrie 2021, § 31). Totodată, cu referire la pretinsa încălcare a articolului 54 din Constituție, Curtea precizează că nici acest articol nu poate fi invocat de sine stătător. Articolul 54 îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Pentru a putea fi invocat acest articol, autorul sesizării trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 19; HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 22).

30. Articolul 22 din Constituție garantează principiul neretroactivității legii penale. Curtea reține că legea contestată nu are un caracter penal. Mai mult, chiar dacă ar fi garantat principiul neretroactivității tuturor legilor, acesta nu ar fi fost aplicabil. O lege retroactivează atunci când afectează sau modifică situații trecute, definitiv stabilite, sau acte care și-au epuizat toate efectele în trecut. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că o lege manifestă un efect retroactiv doar atunci când este aplicabilă unor cazuri care au fost încheiate înainte de intrarea în vigoare a legii noi. Pe de altă parte, legea nouă nu are un caracter retroactiv în situația în care este aplicabilă cazurilor care au început în trecut, dar care încă nu s-au încheiat (a se vedea DCC nr. 142 din 12 decembrie 2019, § 17).

31. În acest caz, Curtea reține că prevederea contestată nu retroactivează, pentru că nu sunt repuse în discuție drepturile la pensie dobândite sub imperiul legii vechi.

32. În sesizare, autorul a susținut că abrogarea dreptului recunoscut în baza legii la recalcularea pensiei diminuează standardul independenței justiției garantat pe baza articolului 116 alineatele (1) și (7) din Constituție.

33. Curtea precizează că garanția unei „instanțe independente” în sensul articolului 116 alin. (1) din Constituție impune ca judecătorii să beneficieze de garanții adecvate pe plan financiar (HCC nr. 25 din 27 iulie 2017, §§ 36-38 și 40; DCC nr. 140 din 16 septembrie 2021, § 35). În jurisprudența sa, Curtea a reținut că garanția financiară a independenței judecătorilor implică, în special, o stabilitate a cuantumului pensiei și faptul că aceasta să-i asigure magistratului un nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul vieții (DCC nr. 140 din 16 septembrie 2021, § 40).

34. Totodată, articolul 6 alin. (4) din Carta europeană privind statutul judecătorilor stabilește că judecătorii care, după exercitarea acestei funcții o perioadă concretă de timp, au atins vârsta legală de pensionare au dreptul la plata unei pensii al cărei nivel să fie cât mai apropiat de cel al remunerării avute în timpul activității.

35. Cu privire la caracterul adecvat al cuantumului pensiei judecătorului, Curtea reține că acesta nu poate fi stabilit în baza unei formule. Ceea ce este adecvat poate varia în dependență de resursele financiare disponibile, de stadiul de dezvoltare a sistemului juridic, de numărul de judecători ș.a. (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 27 din 31 octombrie 2019, § 62). Curtea subliniază că dreptul judecătorului la o pensie care să fie situată la un nivel cât mai apropiat de remunerația avută în timpul activității sale urmărește scopul de a-l pune la adăpost de orice presiuni exterioare care urmăresc influențarea deciziilor lor (HCC nr. 27 din 31 octombrie 2019, § 63).

36. În acest context, Curtea reține că, deși prevederea atacată a exclus un drept legal recunoscut judecătorilor, acest fapt nu echivalează, *per se*, cu o diminuare automată a standardului de protecție recunoscut magistraților de Constituție. Acest lucru nu poate fi prezumat, ci trebuie stabilit în funcție de consecințele pentru independența judecătorilor, pentru că diminuarea din garanțiile recunoscute magistraților de Constituție nu afectează, întotdeauna, independența justiției (a se vedea DCC nr. 140 din 16 septembrie 2021).

37. Curtea constată că articolul II din Legea nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative a abrogat dreptul la recalcularea pensiei judecătorilor, stabilind, în schimb, că pensiile urmează a fi indexate în condițiile Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii. Indexarea are loc anual la 1 aprilie, iar coeficientul de indexare se stabilește de Guvern pe baza ratei inflației de la sfârșitul anului precedent, având în vedere creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător.

38. În acest context, Curtea observă că indexarea pensiei judecătorilor urmărește să asigure majorarea valorii pensiei, în funcție de dinamica prețurilor la produsele și serviciile de bază, *e.g.* produse alimentare (pâine, legume, fructe ș.a.), mărfuri nealimentare (încălțăminte, îmbrăcăminte, medicamente ș.a.) și servicii (energia electrică, servicii comunale, transport de pasageri ș.a.). Din această perspectivă, Curtea reține că indexarea pensiei

îi oferă judecătorului protecție față de riscul devalorizării în timp a banilor și față de fluctuațiile economice care ar putea să influențeze nivelul de trai al magistratului după pensionare. Prin urmare, indexarea pensiei în baza Legii privind sistemul public de pensii urmărește să modifice valoarea pensiei în funcție de realitățile economice.

39. Pe de altă parte, Curtea notează că autorul sesizării nu a demonstrat că indexarea ar fi inefficientă în fața riscurilor la care este expusă, în timp, pensia judecătorului sau că aceasta nu ar compensa orice diferență dintre un quantum concret al pensiei și costul vieții, fapt care ar conduce la încălcarea caracterului adecvat al pensiei judecătorului. Așadar, Curtea nu reține nicio ingerință în articolul 116 alineatele (1) și (7) din Constituție.

40. Cu referire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă care vizează încălcarea procedurilor parlamentare la adoptarea prevederilor contestate, Curtea reține că argumentele din sesizare nu sunt în măsură să susțină, *prima facie*, o concluzie privind existența unei ingerințe în vreun articol constituțional invocat. De regulă, Parlamentul alege cum își organizează lucrările sale, aspect care intră în sfera de aplicare a principiului autonomiei parlamentare (HCC nr. 28 din 19 noiembrie 2020, §§ 18-20; HCC nr. 19 din 13 iulie 2021, § 24). În jurisprudența sa, Curtea a reținut că competența sa în materia controlului constituționalității procedurii parlamentare este limitată, dat fiind caracterul suveran al Parlamentului în materia legiferării. Totuși, Curtea poate verifica constituționalitatea unei legi sub aspectul procedural doar dacă la adoptarea ei Parlamentul a afectat vreun element esențial al procesului de legiferare, care rezultă expres din Constituție sau care poate fi dedus clar dintr-un principiu constituțional (HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 54; HCC nr. 21 din 27 iulie 2021, § 23; DCC nr. 43 din 31 martie 2022, § 38).

41. Deși a afirmat existența unor încălcări grave, autorul sesizării nu a demonstrat prejudicierea vreunui principiu constituțional, așa cum s-a stabilit, de exemplu, în Hotărârea nr. 14 din 27 aprilie 2021 (îngrădirea dreptului opoziției parlamentare de a pune întrebări și de a lua cuvântul în cadrul ședinței plenare) sau în Hotărârea nr. 19 din 13 iulie 2021 (încălcarea elementului substanțial al articolului 74 alin. (1) din Constituție, care garantează deputaților posibilitatea practică și efectivă de a-și formula poziția cu privire la proiectul de lege). Prin urmare, Curtea respinge obiecțiile invocate din perspectiva încălcării procedurilor parlamentare.

42. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind controlul constituționalității este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind controlul constituționalității prevederilor articolului 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (în redactarea Legilor nr. 37 din 28 februarie 2020 și

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 87A/2021

nr. 222 din 4 decembrie 2020), depusă de Consiliul Superior al Magistraturii.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 15 noiembrie 2022

DCC nr. 147

Dosarul nr. 87a/2021